

LIBERTATEA

Abonamentul la „Libertatea”: 50 Lei pe an.
Pentru țărani, prețul foilor e scăzut la numai
32 Lei pe an, 16 Lei pe 6 luni, 8 Lei pe 3 luni.
„Foata Interesantă” și „Plugarul Laminat”
li-se dau gratuit. — În Jugoslavia 40 Dinari.

FOAIE PENTRU POPOR

Apare în fiecare Joi

Director: Pr. IOAN MOȚA

Pentru Americani: „Libertatea”, „Foata Inter.” și
„Plugarul Luminat”, pe un an 2 dollari. Banii se trimis
la dl John I. Sava, 1. Main Str. Warren, Ohio. Foata
la Orăștie se dă de știre prin o carte postală.

Mișcările studentești.

Bătrânii noștri ceartă pe tineri
pentru aceste mișcări?

Mișcarea studenților universi-
tate române din Cluj împotriva
îndrăznelilor vătămătoare ale stu-
denților jidani dela medicină, de
a nu lăsa ca acolo să se spintece
și pielea câte unui jidan mort, ci
numai trupuri de creștin, — a ri-
dicat și pe studenții dela Iași și
București la mișcări asemenea ce-
lei dela Cluj. La Iași studențimea
a zdrobit și redacția alor 2 gazete
ovreite, cari și-au bătut joc de stu-
denții creștini din Cluj, apoi la
București s'au făcut demonstrații la
fel.

Studenții din Cluj au înaintat
mai marilor Universității cerere,
în care spun: Să se dea pentru
cercetările de știință de care stu-
denții au lipsă, și cadavre (trupuri
moarte) de Evrei, și s'ame în mă-
sura în care se află la medicină stu-
denții evrei față de cei creștini.

A doua: Să se primească și
la Universitatea din Cluj, ba la
toate universitățile din țară, studenții
evrei la medicină, numai în măsura
în care se află evrei, în țară, față de
alte neamuri. Avem în țară 16—17
mil. locuitori, între cari un milion și
jumătate evrei adică tot la 10 creș-
tini un evreu: — la medicină să
fie primiți tot la 10 studenți creștini
un Evreu, ca să fie pentru nea-
mul lor. Iar pentru creștini, me-
dicii creștini! Căci evreii încă
dela universitate arată, că fac de-
osebire între bolnav și bolnav, chiar
între mort și mort! În mortul
creștin își bagă cuștăl, îl taie dă-
rabe și îl sruncă apoi în sieriu așa
darăburit, dar trupul de evreu
nici mort n'are să fie
luat oarecum în deșert! Cu
cât mai vartos vor face aceștia de-
osebire între bolnavii ce le vin la
mândră? Pe Evreu îl grisește ca pe
oul roșu, pe creștin, cu dragostea
ce l'o arată studenții săi chiar dela
universitate!

Ministrul școlilor a dat o do-
jană studenților români pentru-că
s'au ridicat asupra colegilor lor ji-
dani. Ministrul de Interne a spus
că a luat măsură, ca buna rândăală
și pacea să fie păzite asupra și ca
tulburări să nu se mai poată în-
tâmpla! Ministrul de Justiție (pen-
tru facerea dreptății) a spus că va
cerceta lucrul și va pedepsi pe cel

v'novăși. Câteva gazete vin și ele
cu dojeni pentru studenți, că — ni
se strică bunul nume în fața stră-
inătății, pe urma estorfel de luare
la bătaie a jidanilor...

Noi vedem un lucru: Mișcarea
studenților români este foarte
dreaptă și ca atare nu le e de-
loc spre rușine, mai curând spre
laudă. Și suntem siguri că și cei
cari li ceartă, li au dragi și se bu-
cură de jnuta lor inimosă și ro-
mânească. Căci nu e lucru de fre-
cut ușor peste ei să știi tu, că,
după numărul neamului său, la me-
dicină în Cluj ar trebui să fie 10
creștini și un evreu, și azi ai 1 creș-
tin și 3 Evrei! Din fiecare sută de
studenți la medicină, 75 sunt Evrei!
Ceea ce înseamnă, că într'un viitor
epropiat, poporul țării noastre o să
fie dat aproape numai în grifa doc-
torilor evrei, — cari se arată de
tinere cât de dragi au pe creștinii

Iar aceștia nu e un gând mic,
ei trebuie să fie un gând mare
pentru conducătorii neamului, pen-
tru conducătorii țării!

Și cererea tinerilor români, ca
numărul evreilor primiți la medicină
să fie scăzut după numărul semin-
ției lor în țară, arată numai, cât de
muli aceștia tineri au o judecată
coaptă și poartă la inimă viitorul
neamului nostru! Pentru asta nu
dojană, nici pedeapsă vrednică:
ei, ci toată îmbrățișarea sufletelor
noastre!

Doar nici nu ei sunt cel dintâi
cari cer acest lucru adică numărul
studenților după neam. În Ungaria
era așa încă din vreme de pace,
că Evrei sunt primiți numai în nu-
măr restrâns, iar acum după răz-
bol studenții unguri au cerut res-
trângerea și mai tare a numărului
evreilor la universitate.

Chiar în America — țara tu-
loror libertăților — acum e miș-
care mare pentru a restrânge nu-
mărul Evreilor primiți la Univer-
sități, — tot pentru același lucru,
că lumea nu are încredere în ei!
Și doar acolo nu erau decât vre o
25—30 la sută studenți Evrei, nu
ca la Cluj 75 la sută!

Lupta tinerilor noștri universi-
tari e dreaptă și cuminte, chiar în-
felcapiș, ca a unor bătrâni mari pa-
triști, cari se gândesc la viitorul
neamului! Și dacă lupta lor nu va
izbuti azi, trebuie să dorim cu toții
să izbutescă mâine, poimâne. Cu
cât mai cu ând, cu atât mai bine!
Iar datorită Statului este, să caute

și să găsească toate mijloacele
pentru a face toate ușurările, ca
studenții români să poată merge
la medicină cu sufele, ajungând
să fie ei pe viitor 75—80 la sută,
față de ceilalți!

Din viața Partidelor.

Partidul Național

are zile de sărbătoare, care li
îndreptătesc să creadă într'un vi-
tor mai bun, atât pentru sine, cât
și pentru țară.

Partidul conservator-democrat
al lui Take Ionescu, simțind că n'ar
mai ajunge la vre-o însămpătate el
de sine, în țară, s'a alipit Partidu-
lui Național ardelen, condus de
două gânduri mari: întâi de dorința
sa de viață, pe care și o vedea întâ-
rită prin această alipire, — a doua
de gândul că, prin această alipire
ajută și el Partidului Național a se
întări, a-și întinde ramurile și din-
colo de Carpați. — Și fiindcă des-
pre acest Partid Național se crede
de multă lume chiar în vechiul Re-
gat, că e Partidul care, vrând mult
bine țării, ar fi în stare a-l și în-
făptui acel bine, a înfăptui o îm-
bunătățire a moravurilor politice în
țară, — Partidul conservator demo-
crat a văzut în unirea sa cu Parti-
dul Național, o faptă de folos pen-
tru țara însăși.

Iar ca să atragă cât mai mult
luarea aminte a țării asupra pasu-
lui lor, — noii membri din vechiul
Regat, ai Partidului Național, au
poftit pe Președintele Partidului, dl
Iuliu Maniu, să meargă la Bucu-
rești pe Dumineca trecută, întâia
oară după unirea partidelor. Și ei
Bucureștenii, li vor face o primire
frumoasă, sărbătorească, ca semn
al bucuriei lor de a fi pus temelie
unui partid mare și tare, a cărui
cuvânt să fie auzit când e vorba
de conducerea țării.

Așa apoi, Dumineca trecută,
când dl Dr. Iuliu Maniu a ajuns la
București, gara de Nord era plină-
plină de lume ce a ieșit întru în-
tâmpinarea sa și a însoțitorilor săi.
Erau toți fruntașii fostului Partid
conservator-democrat, în cap cu
Mișu Cantacuzino, I. Cămărășescu,
Gr. Filipescu, Sava Stănescu, M.
Antonescu, N. Brânzău, M. Degliu,
I. Morandini, profesor Pîso, I. Ma-
nolescu, — și alții. Mulți Ardeleni
printre ei și mulți soli de prin ce-
lelalte orașe ale țării.

La coborrea sa din vagon, dl
Iuliu Maniu a fost primit cu în-
delungi aclamări, și abia peste mai
multe minute a ajuns la cuvânt dl
Cantacuzino, ca să salute pe noul
lor Președinte și dl Maniu să mul-
țamească. A fost apoi dus pe brațe,
în semn de bucurie mare, pân' la
automobil. Au plecat apoi automo-
bilele în pas, prin străzile ce duc
la hotel „Palace”.

Luni sara a fost mare banchet
întru cinstea unirii celor 2 partide
și a sosirii Președintelui lor la Bu-
curești, de unde va conduce pe vi-
tor partidul mărit.

După aceste zile de bucurie, tre-
buie să urmeze însă zilele de muncă,
cari să întindă rădăcinile partidu-
lui și în poporul de peste Carpați
și să-l întărească, — pentru ca la
timpul său să poată lua lupta în
alegeri.

Iar dacă și acestea toate se vor
fi împlinit, — Partidul mai are să
treacă proba cea mare: de a con-
duce țara așa fel, ca nădejile mari
ce se leagă azi de el, — să nu se
vadă înșelate.

Că țara veche încă dela pleca-
rea în război, dusă de această nă-
dejde a fost: că unindu-se cu Ar-
dealul, o să-i vie din Ardeal și Bă-
nat și Crișana, oameni noi la con-
ducere, cari să mai îndulcească mo-
ravurile politice prea date strică-
ciunii, a vechilor partide din ve-
chea țară.

Și până azi vechia țară are încă
această nădejde. Primirea frumoasă
ce s'a făcut la București Președin-
telui Partidului Național ce venea
din Ardeal, — din această nă-
dejde a izvorit.

Conducătorii Partidului Național
sunt datorii a îngriji, ca de cel mai
mare bun al lor, de această încre-
dere, de această nădejde, și când
le va fi venit sorocul să conducă
țara, să și dovedească, prin
priceperea lor și prin cinstea cu
care o vor conduce, — că vrednici
au fost de nădejdele ce s'au legat
de ei.

Atunci va fi bine și de partid,
și de conducătorii lui, — dar și
de țară!

Partidul naționalist- democrat.

Un alt partid politic care începe
a se mișca mai viu și a-și întări
rândurile, — e partidul naționa-
list-democrat, în cap cu dnul
profesor N. Iorga. Partidul a avut

În timpul din urmă adunări în că-
lewa orașe de frunte ale țării și
acolo unde avea numai câțiva pre-
ședinți și sprijinitori, acela au pășit a
se încheia în organizație (înlocuire)
de partid. Scot foi naționaliste-
democrate în mai multe orașe, în
care nu aveau, și mulți bărbați cu
suflet curat și drept, se adună în
jurul steagului pro-a călătorului cap
al acestui partid, dl Iorga. — Chiar
și prin Ardealul nostru, lumea nu
uită a erăta semne de înaltă pre-
țuire marelui dascăl al neamului,
— spre care într-o vreme, în zilele
„Sămănătorului” și după aceea încă
mulți ani, ochii tineretului însu-
șilor din Ardeal, apoi a călătoriarilor
satelor noastre, erau îndrep-
tați ca spre „Steaua dela Răsărit”
care mândră s'a ivit și de mân-
tuire ne-a vorbit... spre N. Iorga
și scrisorile lui. Dar după ce s'a
născut Cel pe care îl vețea Steaua,
— lumea a uitat să se mai uite la
ea și s'a pierdut în gălăgia bucu-
rii celor adunați în jurul nașterii...
Ici-colo lumea iar își întoarce pri-
virea, căutând după măreșea stea
și iar începe să anine nădejdi de
ea. Așo, de pildă, zilele trecute,
învățătorii noștri din Zărand, întru-
niți în conferință învățătorescă și
având și mai mulți preoși printre
ei (căci mulți preoși fac azi și
slujba de învățători), — au trimis
dlui Iorga o telegramă, prin care
îi arată toată dragostea lor și toată
încrederea cu care îl urmăresc în
toate activitățile sale pentru țară,
pentru neam — Preoșii ortodocși
adunați, cam în aceeași vreme (a-
cum 2 săptămâni) în Sibiu, l-au
trimis de asemenea o telegramă
prin care îl asigură, că îl poartă
în inimile lor ca pe o mândrie a
neamului.

Știindu-și aceste drepte prețuri
din partea multor filiale ale nea-
mului nostru din Ardeal, Bănat și
Crișana, dl prof. Iorga are de gând
să vină și dsa în Ardeal, să adune
în jurul său pe acei cari în la cu-
răgența cea neînfrântă a vieții și a
muncii sale, pe care ar dori s'o
ducă și în viața de stat, —
dacă împrejurările l-ar ajuta să a-
jungă hoților în ocărul stă-
tului.

— Scoatem enume la iveală
mişcările acestor două Partide po-
litice, — căci ele sunt cari fâgă-
duesc mai mult pentru ziua când
împrejurările le-ar ajuta a a-
junge să conducă țara, și fiindcă
în ele vedem și noi cea mai mare
chezeșie că ar îndrepta, pe cât e
omenește cu putință, viața politică
a țării, azi prea delă stricăciunii.

UNELE—ALTELE

Acțiunile „Reșiței”.

Se știe, că cele mai puternice
întreprinderi economice-industriale
în coprinșul României, sunt marile
fabrici dela Reșița.

Capitalul (banii de prăștie) a
acestor fabrici, eră întreg strein, ac-

țiile „Reșiței” găsindu-se la încheierea
păcii, toate în mâni de Unguri, Nemți,
Evrei, și alte neamuri.

După încheierea păcii, mai ales
Nemți, de frică să nu li-se cuprindă
de statul Român acțiunile, le au vân-
dut la Francezi și Englezi.

Sub guvernele de mai înainte,
Vaida și Averescu, s'au făcut cei din-
tăi pași, pentru a vîrși și pe Români
printre acționarii marilor întreprin-
deri dela Reșița. Căci s'a zis, că nu
se pot lăsa acele întreprinderi, de
cari stărnă în mare măsură însuși
apărarea națională (întrucât acolo
se fabrică și arme și tunuri și lu-
cruri pentru Căile ferate, și altele),
— numai în mâni streine. S'a dat
un nou rând de acțiuni, și din ace-
lea o bună parte s'au cumpărat de
Români. Totuși nu destule, ca prin
asta stăpânirea întreprinderilor să
fie asigurată mânilor românești.

Acum, conducerea acelor întreprin-
deri, — vădit la cererea guver-
nului, — scoate în vânzare un nou
rînd de 100 de mii de acțiuni, din
care 40.000 de acțiuni sînt Românilor
(adeacă celor cărora guvernul de a-
cum va voi să le împartă), iar 60
mii vechilor acționari.

Așo, pe rînd și pe încetul, Ro-
mânii vor intra în stăpînirea acțiunilor
Reșiței.

Românii din Bănat sunt însă cu
drept cuvînt supărați, că la împăr-
țirea asta de acțiuni, nu se ține seama
și de ei, de poporul din acel ținut,
care a fost, pe vremea Ungurilor,
deputat de orașul său, scos din
hotarele sale, ca să facă loc acestor
întreprinderi streine, sprijinite
de statul maghiar și credincioase
numai lui. Acum ar fi fost prilejul
a împărții și acestor comune astfel
de acțiuni, ca despăgubire a celor su-
ferite în trecut. Dar la asta nimeni
nu s'a gândit. Trag folosul 60 la
sută bancheri din Viena, Pesta, Pa-
ris și Londra, și abia 40 la sută
bancheri români (și evrei) din Bu-
curești, — iar cei din partea locu-
lui, — cum au fost.

Votul femeilor în Franța și Italia.

Și în Franța e luptă între cei
cari cred, că într'un stat luminat ca
Franța, locuit de un singur neam
și avînd femei ajunse pe o înaltă
treaptă de învățătură, — trebuie să
se dea și femeilor drept de vot
și dreptul de a fi alese, de jos
dela comună, până sus la Statul
Țării.

În adunarea D. puțailor, lupta
celor cari sunt pentru a se da drepturi
cetățenești și femeilor, — a și
dus la biruință. Depuțatii au primit
legea care dă drept de vot femeilor.

Senatul însă (statul bătrînilor
Țării) a respins de nou această
lege, fiind cu 30 de senatori mai
mulți cei contra legii, decât cei pen-
tru ea.

— În Italia femeile nu au
drept de vot și guvernul de acum,
deși a fost mult ajutat și de femei
să ajungă la cărma țării, — nu are
de gând să le dea acest drept. În-
tăitul ministru Mussolini a spus în
o vorbire a sa:

„Atunci când femeile vor
fi pregătite pentru marea răs-
pundere ce se leagă de dreptul de
vot, le vom da acest drept, — și
atunci, fiți încredințați că... nici una
nu va dori acest drept!”

Cu alte cuvinte, când femeile
vor vedea ce val și năcaz le face
dreptul de vot, — se vor lăpăda
ele singure de acest drept, lăsînd
pe bărbați să-și acrească și mai de-
parte numai ei sufletul prin neplăce-
rile ce le au pe urma luptelor po-
litice...

— Dacă în țări locuite de un
singur neam și cu femei ajunse la
multă școală, ca cele din Franța și
Italia, nu s'a dat încă femeilor drep-
tul de vot, — e într'adevăr de stat
pe gânduri, dacă într'o țară ca a
noastră, e potrivit a se cere de pe
acum acest drept pentru femei?
Trebuie bine cumpănit.

Alte vremuri, în Turcia.

Turcii și-au răsturnat iarăși pe
Sultanul (Împăratul) lor, pe care
prea l'au sfăt slăbănog în vremea
războiului lor cu Grecii. De era
după el, demult în hela pacea, cu
umilirea Turciei. Dar sfetnicii cea-
lalții ai țării, nu se plecară și făcă
bătălie pe Greci și veniră napoi
în Europa.

Dar cum au ajuns de nou la
Tigris, au împins jos din tron pe
Sultan, ca nefiind vrednic de el,
și au ridicat în tron pe Fiul său,
pe moștenitorul de tron.

La încoronarea acestuia însă,
s'a văzut un lucru care până aci nu
s'a mai văzut la o încoronare de
Împărat Turcesc:

La Turci Sultanul nu e numai
stăpînul lumesc al țării și al nea-
mului său, ci și Capul bisericesc,
Patriarhul, Papa lor. De aceea, la
încoronare noul Sultan merge pur-
tînd o Mantie frumoasă și scumpă,
zisă „Mantia Profetului”
(Haina Prorocului lor Mohamed),
care îl arată cap al Credinței Mo-
hamedane, — iar în dreapta sa
poartă Spada lui Osman (sa-
bita biruitoare a marelui lor Împă-
rat Osman)..

Turcii cei noi, când au dus a-
cum la încoronare pe noul Sultan,
fiul slăbănogului împins jos din
tron, l-au dat pe umeri Man-
thia Profetului, dar în mână
nu i-au mai pus și Spada lui
Osman, spunînd că nu-l cred vol-
nic a o purta. De vrea s'o capete
mel țărzu și pe aceea, să dea
semne de vitejie întru apărarea
patriei, — nu de slăbănogie, cum
a dat tatăl său și cam toată casa
domnitoare, în fața marilor primej-
dii ce amenințau patria...

Cam au dreptate Turcii. Dacă
Domnitorul e un papă-lapte, să fie
șinut lângă cuptor.

Ce mândri putem fi noi Româ-
nii de el nostru Domn și Rege și
de minunata Regină, cea cu inimă
alăt de bărbată, precum s'a dove-
dit în al nostru mare război..

Cu călă dreptate, cu drag le am

pus noi pe cap Coroana de
Oșel, cea adacătoare aminte de
întîngerea tocmii acestor turci,
cari sunt un neam așa de nea-
lămpărat și primejdios în Europa..

Italia cere loc pentru mai mulți Italiani în America

Cățiva gazetari americani, mer-
gînd să vadă pe Mussolini, noul
cap al guvernului dela Roma, a-
cesta a folosit prilejul pentru a
trimite vorbă Americii că — să
deschidă mai bine poarta pentru
poporul ce s'ar duce din Italia la
America. Căci Italia are câmp ro-
ditor prea puțin, fabrici multe, to-
tuși prea puțin pentru popo-
rul ei cel mult, — și de aceea gu-
vernul cerească a găsi adăpost și de
lucru celor ce s'au prea mulți pentru
pămîntul Italiei. De aceea Mus-
solini a spus, printre altele, gaze-
tarilor americani:

„D voastră aveți capitalul (banii,
bogăția), noi avem brațele de muncă.
M-ar plăcea foarte mult, dacă gu-
vernul Statelor Unite, ar îngădui
să intre din Italia barem 100.000
de muncitori pe an, în loc de 40
mii, căți primește azi să intre. A-
ceasta ar aduce mari foloase Italiei,
dar și Statelor Unite și lumii peste
tot.

Această cerere a făcut-o întâiul
ministru italian pentru cuvîntul, că
guvernul american a oprit prin lege
de a intra în America prea multă
lume dintr'o țară, dintr'un neam.
Italia poate trimite numai 40.000
pe an, alte țări mai mici ca, și
mai puțin, după micimea lor.

Statua lui Iancu, la Cluj.

La Cluj s'a înființat, încă na-
late cu câțiva ani, un Comitet stînd
din banii Români cari nu pot uita
pe acel mare înalțoș al noștri, cari
au trăit, au suferit și au merit pen-
tru acest neam românesc, oropsit
de atîta asupritori mișei din trecut.

Ca la cel mai de frunte între
mucenicii trecutului poporului nos-
tru din fosta Ungarie, — co-
mitetului s'a gândit la Avram Iancu
minunatul viteaz dela 1848, de care
nu odată s'a înflorat și zgăduț în
tot timpul său și Cîmpul, cetatea
celor mai furioși asupritori ai Ro-
mânilor. De Iancu au știut și ei
frică, căci de au răpus mari ar-
mate austriece, dar nu a putut ră-
pune lagărele lui Iancu, cele în ar-
mate ce tunuri de lemn și che-
mate la luptă cu talnice de brad..

Lui Iancu în vrednicii Români
din comitetul dela Cluj, să-i ridice
în Cluj un mare Monument — o
icoană a lui turnată în bronz ne-
peritor, — și în acest scop au por-
nit adunarea de daruri și au și a-
dunat sume frumoase pentru el.

Acum acel Comitet ajunge a
publica Concurs pentru pla-
nurile Monumentului lui

an cu. Dorește să sîmbă chipul lui călare, așa fel, că ori de unde privit, să pară mai mare decât mărimea naturală (ca omul și calul viu).

Iancu va fi pus în față Teatrului Național din Cluj, în piața zisă a lui „Căza Vodă”, — căci pe acolo cînd a trecut odată Iancu cu Moșii săi.

Cheltuielile Statului pot atinge suma de 2 milioane Lei.

Terminalul de pregătire a planurilor, e 1 Sept. 1923, adică 10 luni de zile. Planul core se va afla ca mai bun, va fi premiat cu 40.000 Lei, al doilea cu 20.000 al 3-lea cu 15.000.

Oameni foarte pricepători, numiți dintre profesorii dela Universitatea din Cluj, din Ministeriul Artelor din București și alte așezăminte chemate, — vor forma la Cluj, judecătorii, cari să-și spună cuvântul asupra lucrării.

NOUTĂȚI

Dr. Vasile Lucaciu a fost în viață prețuit de toți căți l-au cunoscut, totuși acei cari dar și putere aveau să arăte și prin un semn din afară înalta prețuire a țării pentru cel pe care vrășmașii neamului l-au ținut legat de slujba de preot în Sighet, și nu au lăsat ca să înainteze pe treptele gradelor preoțești, necum la Episcop, dar nici macar protopop, — aceia au uitat și ei să arăte în acești 4 ani de când e România pe la noi, că îl prețuiesc mai mult și-i dau cinstea câtă i se cuvenez...

Nu mai la moartea lui și-au adus aminte de el, — și la îngroparea lui venind întâiul ministru I. C. Brătianu, a ținut o vorbire în care slăvea pe cel ce trecea dela noi pe veci, și la urmă, apropiindu-se de sicriul lui a spus:

„Sunt însărcinat din partea Marelui Regal, să pun pe sicriul lupătorului trecut dela noi Dr. Vasile Lucaciu, marea medalie „Steaua României” ca semn al recunoștinței (mulțămirei) ce-i purtăm pentru slujba făcută neamului său în viață...”

Mulți s'an înduioșat până la lacrimi văzându-l pe Părintele Lucaciu decorat cu o mare medalie, apoi în clipa din urmă a ființei sale cu trupul pe pământ.

Alegerile de reprezentanțe comunale, — amânate. Ca multe lucruri ce se fac în țara noastră, așa fu și asta. O hotărîre pripită, după care veni schimbarea ei. S'a dat o știre că vor să se facă, încă degrabă, alegerile reprezentanțelor comunale și după ele alegerea primăriei. — și acum aflăm, că totul s'a amânat de nou, — rămânând ca primării și slujbașii de ajutor comunali, să fie numiți de stăpânire.

Lucru vădit, că pentru alegerea reprezentanțelor și a primăriei în țările alipite, cum e și Ardealul și Banatul, — timpul nu e încă sosit. Ce ar fi vorba numai de sate, s'ar putea da drumul alegerilor, — dar ce facem cu orașele, cu aceste orașe puternice de lume streină? Că noi Românii nu avem încă nici un oraș românesc în Ardeal, ci toate sînt stupi urlași de streini. Dar în țara Românească, conducerea orașelor nu mai poate fi lăsată pe mîna

streinilor. Ele sunt conduse azi de Români, puși în fruntea lor nu prin alegere, ci prin numire. Și multă vreme va trebui să fie încă tot așa, — până să ne întărim în ele, ca să putem ajunge la o conducere românească a lor, prin alegere. Impotriva acestui lucru, un Român nu poate avea nimic de zis.

Dar cînd ai făcut vestirea că lași alegere de reprezentanțe în Ardeal, nu ai știut acest lucru, domnule care ai înduit alegerea?

După ce ai dat zvonul că se fac acele alegeri, cineva și-a arătat, că vei scăpa din mîna conducerea tuturor orașelor din Ardeal, — și atunci... ai schimbat hotărîrea...

Asta e ce ne supără. Că prea se iau de conducerea dela București hotărîri fără multă socoteală, și apoi cînd ele sunt la drumul jumătate intru împlinirea lor, — se o-presc, văzând că nu s' bune...

Sindicatul Băncilor din Ardeal? La Oradea-Mare s'a pornit o mișcare, al cărei scop e: a închega toate Băncile din Ardeal, Bănat și Crișana, într'un Sindicat (tovărășie mare), ca să meargă mîna în mîna.

Nu prea pricepem aceste amestecări în întreprinderile românești cu cele streine. Căci pînă am fost sub Uguri, bănoile streine nici nu luau în seamă pe ale noastre. Astăzi însă, acelea, bănoile streine, tare stăruiesc ca să atragă pe cele românești într'un „Sindicat” cu scaunul la Oradea-Mare, în orașul cel foarte unguresc și cît mai departe de București!, — bagama, ca să pătîm ce pătîrim cu „Banca Generală de asigurări „România”, care se nu cu filiala din Cluj alui „Első Magyar” dela Pesta, sub cuvînt c'o „naționalizată” pe aceea. De fapt „România” în simplă înghită de „Első Magyar” care trăsează azi bine cu „România” în stomac, sub titlul cel unguresc tradus pe românește, și nevrînd să știe de România, ci numai de Ardeal, numindu-se „Első Erdély”. Prima „Ardeleană”. În cancelariile acestei „Prime Ardeleană” nici nu se vorbește românește, nici nu se cantă legături cu lumea românească, acolo e tot „Prima ungară”, mai drept zis... Ungare deplină. Cum e „România” la Sibiu, tot e „România” mai bană decît cum e azi, că e a noastră și e românească! Prin unire ajunserăm la punga ungarilor. Oare nu tot acolo vom ajunge cu „Sindicatul Băncilor Ardeleană”, în care vor dicte bănoile streine, mult mai puternice decît ale noastre cele românești? Și cine nu vede gîndul ascuns al acelor bănci streine, ca din cetățnia asta „ardeleană” a lor, să ducă o luptă economică, cu substrat politic, împotriva băncilor vechinului regat, nu pentru că n'ar intra bucuria și ele în hora de câștiguri uriașe ale acelor, ci pentru ura ce o au față de ele oă s' românești! Un pic de închidere între pereții de dincoace ai Carpaților, cari tot mai miroase a „Maghiaria”, le mai place.

Gîndim c'ar fi mai bine, ca bănoile noastre să rămîna în vechea și curata lor organizație națională „Solidaritatea” cea românească, fără amestecuri streine...

Taxa de cercetare a bolnavilor. În alte orașe demult doctorii au satorit taxele urcate pentru cercetarea bolnavilor, potrivit cu scumpetea vremilor ce trăim. În Orăștie medicii au lăsat tot în voia bolnavilor cît să le plătească pentru vizitarea lor. Dumineca trecută însă,

medicii din Orăștie ținînd o consfătuire între ei, s'au înțeles, între altele, să statorească și pentru orașul nostru taxele pentru vizitele medicale, mai potrivite împrejurărilor de azi. Și anume:

1. Pentru o vizită la doctor acasă, 30 Lei. — Pentru vizita doctorului la bolnav acasă în oraș, ziua 40 Lei, seara (dela 7—10 ore) 50 Lei. — Taxa de noapte (după 10 ore pînă dimineața la 7): la doctor acasă 60 Lei, la bolnav acasă, în oraș, 100 Lei. — Un consiliu de medic (cînd sunt chemați mai mulți doctori pentru a se sfătui asupra bolnavului) câte 100 Lei de medic. — Pentru orice intervenții chirurgicale (cînd medicul trebuie să folosească instrumente medicale pentru lecuirea cutare) se plătește vizita dela 60 de Lei în sus, după greutatea lucrării. — Intervenții ginecologice (la femei) mai mari, dela 200 în sus. — Ori ce ajutor la nașteri, dela 200 Lei în sus. — Scoatere de dinți cu narcoză (leac amorțitor) 30 Lei, fără narcoză 20 Lei. — Injecții intravenoase (neosalvarsan) 100 Lei. — Certificat de leziune (de rănire, vizrept) 50 Lei. — Certificat de constatarea sănătății 30 Lei. — Taxa minimă a medicului de casă 1.000 Lei pe an. — Taxele pentru ieșirea prin comune, încă odată față de cele de pînă acum. —

Cunoscînd taxele statore în alte orașe (la Alba Iulia și aiurea), scostem la iveală, că medicii noștri din Orăștie, nu au statoreit taxe așa mari ca în alte orașe, ci mai reduse.

Mare foc a fost săptămîna trecută la Torda: s'a aprins rafineria de petrol (fabrica de alegere a petrolului și benzinei). Dela un butoi de benzină ce s'a aprins, focul a trecut la depozitul de păcură, care a ars și el. Paguba de vreo 5 milioane.

O întrebare cătră cetitorii americani adresează Ioan Neamțu din Lupeni, jud. Hunedoarei, (la d. Teodor Russu) și anume: dacă știe cineva ceva despre ginerele și fica sa, George Praja și Lința, duși în America înainte de război și dela cari nu mai are după război nici o știre. Cel ce ar ști ceva despre ei, să-i scrie pe adresa de sus.

Pentru locul de senator la Alba Iulia, Partidul Național a candidat pe dl Dr. Valer Moldovan, cîntul și bunul român din Torda, conducător al mișcării culturale din acel oraș și sprijinitor a tot ce e bun și românesc acolo sualurea. Dsa va avea în față pe prota Dălian nu dela Cluj, candidatul a verescan sprijinit și de liberali, prin slujbași. Dr. Dălian prea cearcă lucru mare să bată Partidul Național în cercul Alba Iulia și treacățul său politic, de stegar al nenorocitei politici a generalului Averescu, sub care atâtea rele se făcură, — nu-i dă nici un drept a cere încrederea alegătorilor nici la Alba Iulia, dar nici aiurea.

Pirați de lege nouă... „Bireji” se numeau în vremile vechilor Romani și Greci, hoții de mare, care stăteau în calea corăbiilor și le jefiau. Lucrul se putea, căci o corăbie pe acole vremi mergea încet, dusă de pânze în cari sufla vîntul. Decînd însă cu vapoarele duse de căzane cu abor, cari merg

repede și au pîntecel de fier — pirații (hoții de mare) au perit, căci nu se mai pot apropia de aceste catăși plutitoare pe ape.

Totuși conducători unui vapor englez de călători, ajunși la țarmii Chinei, spun că — vaporul lor a fost, acum în zilele noastre, jăfuit de o bandă de pirați!

Iaca cum: În portul Macao, mai mulți călători noi chinazi s'au urcat pe vapor, avînd bilete și hîrtii în bună rînduială.

După ce vaporul a plecat, călătorii cei noi, cari nu erau decît o bandă de „pirați” (hoții de mare) au ieșit la larg și scoțînd revoltere și pumnale (cuțite cît baionetele) au abilit înăi pe comandanți a se da prinși și a tăcea, apoi pe toți călători pe rînd. P'an „arstat”, l-au jăfuit de ce au aflat la ei, — apoi au poruncit cărmacilor să conducă mai departe vaporul spre țarmul Chinei, — adică la ei acasă. Cînd au ajuns în port (stația de corăbii) au ținut închiși pe „hoții de stăpîni” și pe călători, pînă și-au descăroat ei prada — care prețuia cam 70.000 lire sterline (50 milioane Lei).

Pirații erau, vădit, oameni ce cunosc bine viața pe vapor. Erau ei înșiși „marinari” (soldați de pe corăbii), căci altfel n'ar fi știut să dea lovitura așa de isteț.

Literatură

„Avram Iancu” descrierea vieții lui din prilejul împliniri alor 50 de ani dela moartea sa, — a scos-o din tipar George Ștefan, secretar al „Asociației” la Sibiu, ca Nr. 105/6 al Bibliotecii „Asociației”. Se vinde cu 4 Lei. E vrednică a o avea fiecare bun român în bibliotecă sa (în adunarea sa de cărți). — Se află la Librării și la „Asociație” în Sibiu. A se adauga 1 Leu pentru postă.

„21 luni pe calea robiei” de I. Gr. Oprișan, cu un cuvînt înainte de dl N. Iorga. E o carte de 6 coale de tipar, descriind tot șirul lung și negru de suferințe a unui ofiter român căzut în prisoare la Nemți și dus peste Sighișoara, la Cluj, Șopro-niek, Dänholm (în Germania)... E ca un roman cu peripeții amețitoare, — doar că cele istorisite nu-s închipuiri de roman, ci clipe și chinuri trăite aieva de un fiu al neamului, în lupta cea mare a acestui neam. — Și ce a pătimit acesta, alte mii de inși la fel. Prețul 6 Lei. Se capătă la Librării, sau la tipografia N. Stroullă, București, C. Victoriei 113.

„Viața lui Isus” scrisă pe înțelesul tuturor, de Dr. Ioan Bălan, canonic metropolitan în Blaj, — o carte de 14 coale de tipar (224 pagini) cu descrierea amănunțită a vieții lui Isus împărțită pe 3 ani: Anul I de muncă și propovăduire a lui Isus, cu întâmplările și oamenii din jurul Său. Anul II și Anul III cu întâmplările și oamenii lor, — sfîrșind cu înălțarea lui Isus la cer. — E o largă tălcuire a tot ce a făcut și a propovăduit și a pătimit Isus pe pământ. — Prețul cărții nu e arătat A se cere la Librării Seminarială din Blaj.

Dontist Dr. S. Seidner dă consultații, în ORĂȘTIE Piața Aurel Vlaicu 7 (la etaj de-acoperă prăvălii Ioan Rob). — *Plombe. — Scoatere de dinți fără durere. — Regulare de dinți. Punere de dantur.* (606) 1-10

Pașta Redacției.

Dsale Alex. Oltean, în Daneș, Foile îți merg regulat dela noi. Ești plătit pe anul de față întreg. —

Dsale D. Ponta, în Pecica. Ne scrii că unele numere din foile nu ți-au mers, Dar nu ne scrii care numere? căci ți le-am fi trimis de nou, dacă le mai avem. Numerii din urmă, dela 40 încoace, nu-i mai putem trimite. Atâta s'au cerut și de abonații noi și a doua oară de abonații vechi căroro li s'au „perdut” foile, — încât ni s'a sfârșit toată rezerva.

„Pesăcan”... Poezia „Tu rideai” are lipsă de îmbunătățiri pentru a putea fi publicată. Mai încearcă. Poate, cu vreme să reușești așa de bine ca să se publice.

No. 23. F. N. — Nu știu nici noi alt chip de a știrici, decât dând un anunț în una ori două foi din cele mai cetite de foști camarazi ai lui. Poate își aduce cineva aminte de el și vă scrie ceva. —

A. C. în Cov. Mai trimite-le odată. Poate s'au răstăcit printre multele ce ne vin. Scrie-le curat și numai ce e mai frumos, — ca să le putem face loc.

Dsale Nicolae Toroc, Buzad. Îți mulțumim pentru bunăvoința ce ne arăți răspândind foia și Calendarele noastre. —

Dsale Vasile Leu, Ramna. Ne-ai trimis pentru calendare numai prețul lor, iar taxa de 2 Lei pentru recomandare nu. N'am cutezat să ți-le trimitem simplu francate, căci câte am trimis așa, aproape toate „s'au pierdut”. Ți le-am dat recomandate, punând 2 Lei dela noi. Când vei înnoi abonamentul pe 1923, pune și acești 2 Lei.

Dsale N. P. Comănescu, în Padina (j. Buzău). Foile pentru Ion Gh. Bașturea se trimit regulat, cu a celorlalți abonați din Padina, la oficiul postal Pogoanele. Am trimis de nou Nr. 48. 49. Dar rugăm amintinți împărțitorului poștei, să nu dea foile la alții, decât celor cui sunt adresate.

Dsale Petru Ghiocel, Sacul. Fiindcă prețul foilor pe anul viitor nu e încă stabilit, — am pus în sozoata aceluia an 40 Lei din suma trimisă, iar de rest ți-am trimis 19 Calendare, cât ți s'a căzut. Așadar pe anul viitor ai bun 40 Lei. Ce-o mai lipsi, vei vedea când se va vesti prețul nou al foilor, care va fi mai urcat ca cel de acum, cu care nu mai putem trăi.

D-sale Ion Gheorghe în Avrig. Am făcut întrebare la Școala de învățacei din Simeria și ni-s'a spus, că acum nu mai pot primi până la toamna viitoare, căci e plin numărul. Lăsați coplii să mai învețe carte în anul acesta și la vară înaintați cererile de vreme. Prin Iunie, Iulie scrieți ne, și vă arătăm cu plăcere ce hârtii să înaintați și cui să scrieți.

Dsalel. Ciolac din Constanța. Până la anul nou îți trimitem cele 5 „Foi Interesante” ca de probă pentru cei 5 cetitori noi ai dtale, — iar cel 50 Lei ce ni i-ai trimis, îi scriem buni pe anul viitor, până se va stabili prețul foilor pe anul 1923. Prețul de 10 Lei fusese dat „Foi Interesante” pe 1922 în forma ei mică și sărăcăcioasă de 2 fețe cum a ieșit aproape anul întreg. Pe viitor vom scoatem regulat de 4 fețe (cum iese dela 1 Octombrie încoace), dar prețul ei, firește, nu mai poate rămânea cel de 10 Lei pe an. La anul nou Dta vei hotărâ asupra banilor.

Publicațiune.

IOAN I. VOIȘAN din Pianul-de-sus, la 23 Nov. e. c. din târgul de vite din Vinul-de-jos a pierdut o vacă roșie, cu semnele următoare: unghile la picioarele dinapoi sunt albe, și cornul drept găurit.

În caz că vaca s'ar afla, să se avizeze proprietarul, de unde va primi o remunerație. 1-1 (660)

LA CERE- RE	TRU	CA- TALOG GRATIS
TEA	IO I IO I IO I	TRU
DĂ IOAN BACIU	TEA	ÎN LUGOJ (BANAT)

Caut un CONDUCĂTOR sau COMPANIST

la atelierul de tâmplărie
DUMITRU MARTIN,
6522-3 măestru tâmplar, Orăștie.

Vișă americană pentru altoit.

și vișă altoită, tot americană, se găsește de vânzare în comuna Pianul-de-jos, poșta Sebeșul-Săseș, județ. Sibiu, gara Vinul-de-jos, — la:

Nicola Sibîșan.

vișă de un an și de 2 ani. Soluțiile cele mai potrivite pentru ținuturile noastre. Pentru toate dau garanță.

(642) 3-4

Cumpăr piei

de lepari, de vulpi, de orice animale sălbatice, plăindu-le bine.

Cumpăr și fier-defect (fiere foloște, sîricate) pentru a fi topite de nou. Tot așa aramă stricată și tînchea ținută (pleu ținută, ca: vane stricate, etc.) La dorință merg la casă să văd obiectele.

SAMOIL SCHLEIN,

Orăștie, Ulița Pantofarilor nr. 3 (651) 3-4 (în plața mică).

Ocaziune favorabilă!

Vând, din cauza adăncel bătrăneșe, marfa și aranjamentul total din bolta mea din strada poștei 2 lângă banca „Ardeleana” Orăștie.

În depozit se găsesc: Minee, Evangheli și alte cărți bisericesti. A se adresa la:

(628) 3-5 **Petru Ilieș,** Orăștie.

ALAMBICE

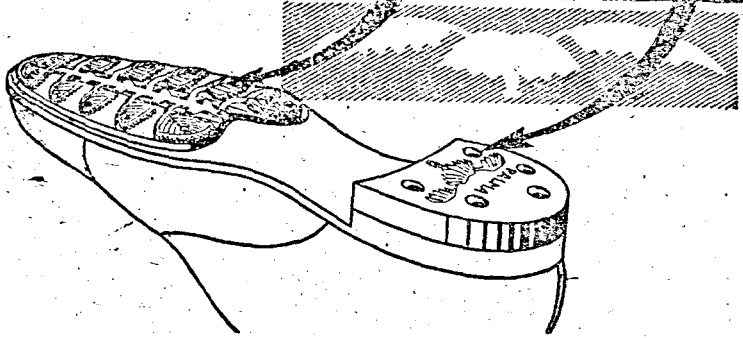
pentru fier rachiu din zămă cu țevii drepte sau țevii spirale furnizează cu prețurile cele mai ieftine curente prompt din depozit

Departamentul Mașinilor

Sibiu, Str. Sării Nr. 22.
Medias, Piața Cozărnil Nr. 15.
Sighișoara, Str. Baier Nr. 47.

(52) 5-5

Avantajele sunt mari: purtați locurile și talpa de cauciuc PALMA

(658) 1-2

OCAZIUNE DE CRĂCIUN CASA DE MODĂ

PETRU FLEISCHER
Sibiu, Piața Regele Ferdinand 6.

Ștofe pentru mantale, costume, haine, calfeș, plușuri, flanele, barchete, mălășuri, ștofe din dantele, dantele, grenadine, pânze, ciorapi, mănuși. Cât și toate articolele pentru croitorii. (657) 1-3

Fân se găsește de vânzare la subscrișul, și anume mai multe vagoane.

Dr. Romul Boca, (653) 2-3
noter public, Alba Iulia.

De vânzare

În Petroșeni, o casă cu grădină, având și local de prăvălie, cu 8 odăi, pivniță etc. A se adresa la

2-5 (656) Reingewürz (Petroșeni).

A ieșit de sub tipar și s'e trimite celor cari l'au cerut:

Calendarul Național al „Foi Interesante” dela Orăștie, pe 1923.

de 112 pagini (șapte coale de tipar), cu peste 30 de clișee (chipuri), foarte interesante! Între ele se văd:

12 harte (mape) arătând schimbările de mărime, de scădere și iar de creștere, a României în războiul cel mare, până s'a oprit între hotarele ei de azi! Se vede viu și când era mică, și când a fost mai mare, și când sta înțepenită pe linia Ciucea, și pe Tisa, și când era trecută peste Pesta, având forma unei guri de tun întors înspre Viena!

Apoi: 8 chipuri dela **Incoronarea dela Alba Iulia**: între cari: Regele când își pune Coroana pe cap; Regina în genunchiată când Regele îi pune Coroana pe cap; Regele și Regina călări, primind defilarea Trupelor, — și alte vederi foarte interesante dela încoronare.

Biserica încoronării și chipuri de pe pictura ei.

Mai departe în Calendar: Chipul lui Avram Iancu cântând din fluer în cei din urmă ani ai vieții sale, când era nebun vederi din tabăra dela Dänholm în Germania, în care se găsea și ofițeri români prinsonieri; — Vederi din Tirol și din Italia punde au umblat trupe românești ardelen; — și altele și altele.

Încolo: Partea calendaristică, Poșta-telegraf; timbru; tăgurile din Ardeal, Bănat, Crișana; — apoi poezii, schițe, felurim o poveste minunată, — și altele.

Calendarul, tipărit pe hârtie fină, costă 7 Lei 50 bani trimis franc (plătit) pe poșta. Cel ce vrea să-l meargă recomandat, ca să nu li poată perde pe poșta, adaugă 2 Lei taxa de recomandare peste prețul calendarului ori calendarelor. Dacă cere mai multe, cei 2 Lei pentru recomandare se pun numai odată pentru întreg pachetul.

Cel ce trimite banii pentru 6 calendare ori mai multe le capătă cu numai 6 Lei 50 bani unu, și 2 Lei pentru taxa de recomandare a pachetului.

Celor ce trimite banii fără taxa de recomandare, li-se trimite calendarul așa pe un noroc. Dar de se perde pe poșta, a doua oară nu li-mai trimite.

Banii se trimit înainte. Pe așteptare nu trimitem Calendar, decât depozitarilor de foi bine cunoscuți ca plătitori în ordine.

Cu »ramburs» nu trimitem, căci dacă cineva nu și scoate pachetul plătim taxa de magazinaj 20-30 de Lei de pachet când ne vine nr.